

Az 1970. évi Tisza-völgyi árvíz

2. Az árvizek nagy része az olvadást követő vagy azzal együttjáró esőzésből ered. Ha az olvadással egyidejűleg esőzés is fellép, az olvadás meggyorsul, a beszivárgás csökken és a hegyekből óriási mennyiségű víz zúdul a folyók medrébe. Az 1965. évi emlékezetes nagy dunai árvíz ilyen vegyes jellegű árvíz volt. Az Alpokban olvadó hóra márciustól júniusig az átlagosnál 50 százalékkal több eső hullott és ez idézte elő a rendkívüli árhullámok sorozatát a Dunán.

Az árvizek kialakulása tehát igen bonyolult természeti folyamatok következménye. Sok előre nem látható, véletlen jellegű meteorológiai, vízjárási és egyéb tényező befolyásolja azt. Nehezíti az árvizek előrejelzését, hogy az emberi beavatkozások szintén módosítják a víz lefolyását. Az erdők letarolása, a mezőgazdaság belterjesebbé válása, az iparosítás, a kisebb vízfolyások szabályozása, mind-mind olyan tényező, amely gyorsítja a vizek levezetését. E mesterséges beavatkozások hatására az árhullámok egyre hevesebbé válnak és tetőzési magasságuk is nő. A hidrológia tudománya szerencsére gyorsan fejlődik. Korszerű számítógépek segítségével egyre pontosabban sikerül a vízgyűjtők saját viszonyait „leképezni” és bonyolult számítások alapján meghatározni a várható árhullám jellemzőit.

Az árvizek ellen az emberiség ösdiók óta igyekszik védekezni. Igyekeztek a folyók időnkénti kiöntéseit kisebb területre korlátozni: a veszélyeztetett területeket ármentesíteni. A gazdasági fejlődéssel párhuzamosan növekszik az árterületen levő vagyon értéke. Következésképpen a védelmi rendszereket egyre biztonságosabbá kell kiépíteni. Az árvízmentesítést az árvízvesztésektől függetlenül kell végrehajtani, megfelelő gazdasági és műszaki megoldásokkal.

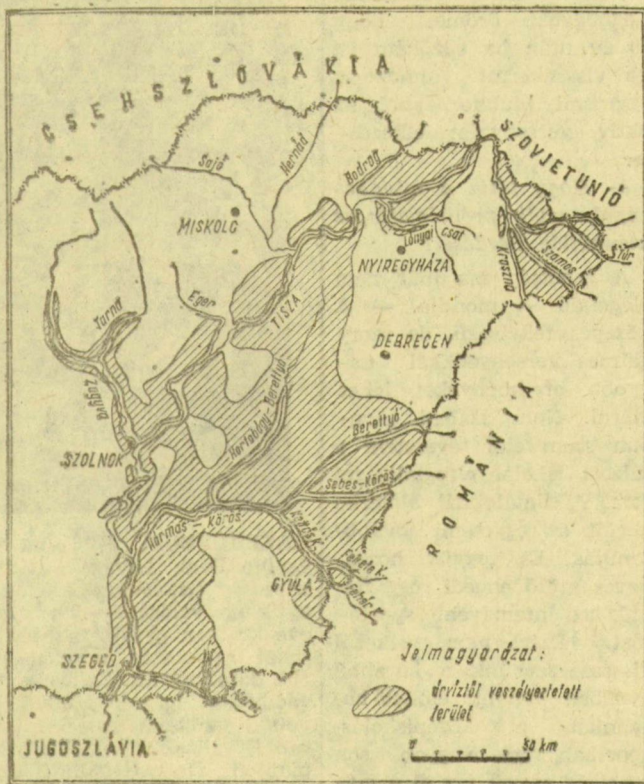
Az ármentesítés módszerei:

- a folyók szabályozása (kanyarulatok átvágása, kotrás, mederfejlesztés stb.),
- árvízvédelmi töltések építése,
- tározók létesítése a víz-tömeg egy részének visszatartására.

Hazánk természeti adottságai miatt az árvízárkokat főleg a folyók szabályozásával és a töltések építésével csökkenthetjük. Az árvízvesztések tározókkal való csökkentése is gazdaságos megoldás. A megfelelő helyen — elsősorban hegyvidéken — létesített tározókban felfogják a hóolvadásból és a tél végi esőzéstől származó vizet, és később — nyáron, vízhiány idején fokozatosan, energiatermelés közben — engedik le. A Tisza-völgyi síkvidéki jellege miatt ilyen tározókat azonban inkább csak a környező országokban építhetnek. Ezek jótékony hatása viszont magyar területen már alig jelentkezik.

A felszabadulás óta árvízvédelmi rendszerünket nagymértékben fejlesztettük, a Duna és a Tisza mentén jelentősen növeltük az árvízvédelmi biztonságot. Ennek ellenére töltéseink állapota és biztonsági fokát több száz kilométer hosszúságban még ma sem kielégítő.

A gátak teherbíróképességét a kivédhető legmagasabb árvízszinttel jellemezzük. Eszerint árvízvédelmi rendszerünk általában a statisztikai valószínűségszámítással meghatározott 50–100 éven-

A Tisza-völgy ármentesített területei

ként előforduló árvizek ki-védésére tekinthető alkalmasnak. Ha azonban figyelembe vesszük az árterület elöntése esetén bekövetkező károk nagyságát, nyilvánvalóvá válik, hogy árvízvédelmi rendszerünk további gyors fejlesztésére van szükség, hogy legalább a 100–150 évenként előforduló árvizek ellen is biztos védelmet nyújtsunk. Az utóbbi 10 évben az árvízvédelem fejlesztésére a népgazdaság 2 milliárd forintot fordított. Egy-egy kilométer töltés létesítése több mint 5 millió

forintba kerül. Árvízvédelmi fejlesztési programunkat a népgazdaság erőforrásainak figyelembevételével kell tehát ütemezni.

Szélsőséges árvizek fellépésére a jövőben is számítaniunk kell. Teljes biztonság azonban a földből készült töltések sohasem nyújthatnak, ezért az árvízvédekezés módszereinek, anyagainak, gépeinek tökéletesítése nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az árvízvédelem helytállása a jövőben is eredményes legyen.

(Folytatjuk)

Módszerek és utak

FUTBALLÜGYBEN. A szerda délután legnagyobb alakítása kétségkívül Dzsajicsé volt: a kitűnő balszélső olyan indulatos lett az ir-játékozótőre, hogyha társai nem fogják le, jó darabig „kivonják” a nemzetközi forgalomból. Belgrádi szomszédaink kupameccsei lassan a dél-amerikaiak rámenősségével veteksznek. Küzdőképességükből — ha nem is ebből a fajtából — tanulhatnak a mi bajnokaink. Miként a tévé sportrovata is levonta a következtetést a bírálatokból: ezentúl több tétre menő, érdekes külföldi találkozókról ad majd közvéltést. Öszintén szólva nehezen érhető az az indulatoskodás, ami a sajtó és Radnai János, a tévé sportrovatának vezetője között, a minap nyilvánosan lezajlott. S bár Radnai János elég egyoldalú, s rossz módszert választott a bírálatok megválaszolására (több félreértést tisztázott volna, ha kamerák elé hívja a vitapartnereket is) — a hallottak alapján igaz van: a tévé nem mondhat le kétmillió futballszerető nézőjéről csak azért, hogy néhány száz szurkolóval több látogasson el a pályákra. A magyar labdarúgóélet megpezsdítésére hatásosabb módszerek is vannak: például jobb focit produkálni.

ÖN PÉLDÁUL, hogy folytatná — kérdezte új sorozatban cseppet sem csüggedve Kállai István. Mosolya a régi, a hangulat ugyanaz, mint korábban, mikor arra volt kíváncsi, ki mit tenne mások helyében, ha az élet különféle alternatívákat állítana. A módszer mindazonáltal verbális televíziós módszer: Kállai közvetlensége, a nézővel talált eleven kontaktusa biztosítja a műsora varázsát. Hivatás vagy házasság? — maradt nyitva két fiatal története, s ha szabad tippet adni a folytatásra pályázóknak, annyit javasolnék, alaposan vegyék fontolóra, szerelmek között mennyi esély adható az észérvekre. A látottak alapján nem lehet vitás, a fiatalok összeházasodnak, hogy az eredendő konfliktus (vállalják-e anyagi áldozatok és elnapolt házasság árán a fiúnak felkínált tudományos karrier lehetőségét) aztán más köntösben ismétlődjen újra.

ÜTKÖZBEN. A műkorcsolyázó világ bajnokság közvetítése miatt szerdára halasztott tévéfilm elkerült a főműsoridőből, este 10-től vetítették. S ahogy korábbi beharangozásából sejteni lehetett, ennek a *Sükösd-novellának* fiatal hőse hamis

Több a kifizetés, mint a bevétel

Az Állami Biztosító tájékoztatója

Az állami, a mezőgazdasági és a lakossági biztosítás 1970. évi eredményeit, a kártérítések alakulását, az intézet további elképzeléseit ismertette csütörtöki sajtótájékoztatóján, a Magyar Sajtó Házában Fehér Sándor, az Állami Biztosító vezérigazgatója.

A múlt esztendő szokatlan rekordot hozott az Állami Biztosító történetében. A különféle károkat kifizetett csaknem 3,5 milliárd forint meghaladta a biztosító díjbevételeit, s így fennállása óta először zárta az évet veszteséggel az intézet. A kockázati tartalékalapból a biztosító így is idejében elegget tudott tenni minden fizetési kötelezettségének.

Az ország termőterületének egyötödén okoztak pusztítást a természeti csapások, így a legnagyobb kártérítést — 2,4 milliárd forintot — a mezőgazdaság kapta. Jégkárokról például több mint 1,1 milliárd forintot, árvíz- és belvízkárokról 537 millió forintot fizettek ki.

A biztosított lakosok száma már erősen megközelíti a 2 milliót, ez az egyik oka annak, hogy tavaly tetemesen nőtt a lakossági vagyonbiztosításokra kifizetett összeg. A múlt évben 450 ezer lakossági káresetre, 265 millió forintot térítettek meg. Tavaly több mint négymillió új biztosítást kötöttek, s csaknem 300 ezer ügyfél tért át kedvezőbb, a több szolgáltatást nyújtó biztosítási formákra. Az ország gépjármű-állományának gyors gyarapodása megmutatkozik a biztosító „eredményeiben” is: míg öt esztendeje 22 ezer gépjárműre 45 millió forintot fizettek ki, tavaly 37 ezer gépkocsibalesetre már 143 millió forint jutott a kártérítésként.

A vezérigazgató külön beszámolt a Práter utcai emlékezetes gázrobbanás károsultjainak ügyéről is. A biz-

tosító eddig mintegy 250 ezer forintot térített meg ügyfeleinek, a kártérítések végleges összege azonban a számítások szerint eléri a 400 000—450 000 forintot is.

A mostani gazdaságirányítási rendszer eddigi három éve alatt elsősorban az állami vállalatok és a mezőgazdasági szövetkezetek biztosításainak növekedése miatt az Állami Biztosító tevékenysége megélenkült, díjbevétele csaknem 50 százalékkal emelkedett. Az állami vagyonbiztosításokban január 1-től bővítették a kockázatvállalások körét, amelyet kiterjesztettek vi-harkárokról, valamint a csőrepedés okozta vízkárokról. Foglalkoznak az árvíz-kockázat és a belföldi szállítmánybiztosítás, sőt a csak devizáért pótolható gépek, berendezések biztosításának bevezetésével is.

A biztosító nemzetközi kapcsolatairól szólva a vezérigazgató elmondotta, hogy 20 ország 50 biztosító intézetével működnek együtt. Újdonság az idén, hogy a gépjármű Casco-biztosítást kiterjesztik Franciaországra is.

Ülést tartott a szegedi járási tanács

Utolsó ülését tartotta tegnap, csütörtökön délelőtt Széchenyi téri székházában a szegedi járási tanács, és ezzel mint testület, munkáját befejezte.

A tanácsülés napirendjén egyetlen téma szerepelt: Bereczki János vb-titkár adott tájékoztatót a választójogi és a tanács törvényről.

A járási tanács — állapította meg a tanácsülés — fennállása óta teljesítette feladatát, eredményesen működött közre szocialista társadalmunk építésében.

Dr. Kovács József, a járási pártbizottság első titkára és Kovács Imre, a megyei tanács vb-elnökhelyettese mondott meleg szavakkal köszönetet tanács tagoknak és tisztviselőknek felelősséggel végzett munkájukért. Külön is köszöntöttek Farkas Istvánt, a végrehajtó bizottság nyugalomba vonuló elnökét és méltatták lelkiismeretes tevékenységét, mindig pontos munkáját.

Előadás a választási törvényről

Tegnap, csütörtökön délután a Hazafias Népfőrdő szegedi nőbizottságának rendezésében Szegeden, a Nők Fórumán dr. Antalffy György tanszékvezető egyetemi tanár, a megyei párt-végrehajtóbizottság tagja nagy sikerű előadást tartott a választási törvényről. Áttekinthető értékelést adott a magyar nők választójogának fejlődéséről. Kiemelte, hogy

évszázados küzdelem után a felszabadulásakor, 1945-ben törvénybe iktatták — immár visszavonhatatlanul — a nők választójogát. A továbbiakban részletesen szövegezték a választási törvényről, annak tartalmi vonatkozásairól.

A Nők Fóruma dr. Abraham Antalnak, a szegedi nőbizottság elnökének zárszavával fejeződött be.

Színházi morzsák

Móricz Zsigmond NEM ELHETEK MUZSIKASZÓ NELKÜL c. vígjátékának felújítására nagyon izéles és tartalmas műsorfüzettel — melyben Móricz- és Kosztolányi-idézetek is vannak —, rukkolt ki a színház. Egyedüli szépséghibája azonban ennek a kis füzetnek az, hogy a harmadik oldalon közöltékben egy tévedés van. A közönséggel tudatja ugyanis a műsorfüzet, hogy a darabot 1957-ben mutatták be a szegedi színház. Ez mind igaz, de helyesebb lett volna — a pontos adatok birtokának hiányában — ezt úgy közölni, hogy Móricz e művét 1957-ben is bemutatta a színház. Ugyanis a darab szegedi első bemutatója 1929. május 2-án volt, Tarnay Ernő igazgatása alatt. Rendező Vándor Andor volt és a főszerepeket Tolnay Andor, Pártos Klári, Uty Gizella, Bojár Lili, Peéry Piri (Dayka Margit szerepében), Herczeg Vilmos, Kormos Margit és Egyed Lenke alakították.

Egyik jó ismerősöm, K. Gy., a régi idők neves és közkedvelt szegedi futballbírája mesélte a következő kedves történetet. — A napokban kezdtem szervezni érettségi találkónk hatvankettedik (!) évfordulóját és többek között Betlen Bruckner Lászlónak, volt délvidéki szinagagatónak, majd a szegedi színház karmesterének is küldtem tartózkodási helyére, Győrbe értesítést. Könnyen kiszámítható, hogy mint volt osztálytársam, ő is velem együtt a 79. évünket tapossuk. De nem is ez az érdekes — folytatta —, hanem az, hogy Betlen Laci válaszelevelében közöni a nyárra tervezett meghívást és egyben örömmel közli, hogy ma is aktív karmester, huszonkét éves felesége is négyéves kislánya van. No, ehhez mit szólna?... — kérdezi K. Gy. Mit szólhattam? Gratuláltam. Szép teljesítmény hetvenkilenc évesen is aktív — karmesternek lenni...

Jenő István

Nyelvoktatás — óvodában

A Zala megyei nemzetiségi közsegekben új alapokra helyezték a horvát-szerb nyelvoktatást. A megyei művelődési osztályon belül megyei tanulmányi felügyelő irányítja a horvát-szerb nyelvtanítást, a 8 délszláv anyanyelvű iskolában. Az anyanyelv tanításában előrelépet jelent, hogy már az óvodákban megkezdik a nyelvoktatást.

N. I.

Könyveink Lipcsében

A könyvszakma egyik idei legnagyobb nemzetközi eseményén, a brüsszeli kiállításon harmadik alkalommal reprezentálja könyvkiadásunkat a Kultúra külkereskedelmi vállalat: itthon is nagy sikert aratott, sokféle idegen nyelvre lefordított friss kötetekkel. Vasárnaptól a minden tavasszal Lipcsében megnyíló Magyar Könyves Vásáron ezer magyar könyvet szerepeltet a Kultúra.